

Handläggare

Isabelle Wall, Skarpnäcks SDF
Monika Lind, Enskede-Årsta-Vantör SDF
Linn Ljunglöf, Farsta SDF

Boendeplan för äldre 2022 med utblick mot 2040

Underlag från region Östra söderort till stadsövergripande boendeplanering 2022, med utblick mot 2040.

Bakgrund

Stadsdelsnämnderna ska per region gemensamt ta fram underlag till stadsövergripande boendeplanering för 2022 med utblick mot 2040, där äldreförvaltningen samordnar stadens arbete. Den stadsövergripande äldreboendeplanen ska därefter godkännas av kommunstyrelsen och vara vägledande för nämndernas kommande beslut gällande större förändringar av stadens äldreboendebestand. Regionens boendeplan innehåller en sammanställning av uppgifter som efterfrågats av äldreförvaltningen i arbetet. För att kunna tillgodose samtliga behov av boenden för äldre krävs samordning inom staden, där förändring av behov löpande behöver beaktas utifrån olika viktiga aspekter.

Äldreboendeplanering för region östra söderort utgår i enlighet med anvisningarna från Swecos framskrivning av äldreomsorgsbehovet i Stockholms stad samt utifrån Swecos rapporter om boendetider. Uppgifter om antal bostäder och personer i vård- och omsorgsboende och servicehus samt kö, flyttströmmar och lediga platser är hämtade ur stadens sociala system. I årets boendeplan ska likt föregående år innehålla uppgifter om antal avslag utifrån otillgänglig bostad, vilket även redogörs för utifrån anvisningar, där regionens beställarenheter uppskattat antal avslag för 2020. Nytt för i år är att konsekvenser, eventuella Anpassningar och förändringar i samband med pandemin ska beskrivas och analyseras samt en kostnadsuträkning för vård- och omsorgsboendenas lokaler. Vidare är underlag hämtat från Swecos rapport om framtidens behov av seniorbostäder och Micasas rapport om plan för nybyggnation av seniorboenden.

Detta underlag till boendeplan har tagits fram i samarbete mellan Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltning.

Befolkning och behov

Befolkning och befolkningsutveckling

Regionens befolkningsutveckling

Ålder	2020	2025	2030	2040
Totalt 65- år	28 570	32 340	37 010	46 200
<i>Därav</i>				
65-79 år	21 250	24 190	27 050	32 390
80- år	7 320	8 150	9 970	13 810

85- år	4 170	3 950	4 730	7 140
90- år	1 910	1 680	1 710	2 770

Befolkningsutveckling. Stockholms stads befolkningsprognos, 2020. Källa: Sweco

Enligt stadens officiella befolkningsprognos beräknas antalet personer som är 65 år och äldre att öka under de kommande åren. Fram till år 2030 förväntas åldersgruppen öka med ungefär 26 procent och fram till år 2040 med totalt cirka 51 procent, jämfört med i dag. Antalet yngre äldre, 65-79 år, förväntas öka stadigt i hela staden under hela prognosperioden medan de allra äldsta, 90 år och äldre, väntas minska något de närmsta åren innan även den gruppen börjar öka. Skillnaden mellan prognos 2020 och prognos 2019 är relativt små på längre sikt. Dock har det närliggande prognosåren påverkats av den pågående pandemin.

Inom region östra söderort väntas samma befolkningsutveckling som övergripande för staden, det vill säga en ökning av antalet invånare över 65 år med ett undantag för de allra äldsta som väntas minska de närmaste åren.

Under ett antal år har antalet invånare i östra söderort över 80 år minskat, nu förväntas målgruppen öka med totalt 89 procent fram till år 2040 med anledning av de senaste årens ökning av de yngre äldre. Ökningen är något högre än vad som prognostiserades förra året. I staden som helhet förväntas antalet personer över 80 år nästan fördubblas under perioden. I östra söderort prognostiseras även invånare över 85 år att öka kraftigt fram till år 2040, totalt sker en ökning med 72 procent över perioden.

En viktig aspekt är hur befolkningsökningen kommer påverka behovet av äldreomsorg. På uppdrag av Stockholms stad har Sweco utvecklat en modell för att prognostisera äldreomsorg och tar fram årliga prognoser för hela staden och för de olika stadsdelsområdena.

Äldreomsorgsbehov

Prognos för behov av vård- och omsorgsboende

Stadsdelsnämnd	2020	2025	2030	2040	Förändring % 2020-2040
Enskede-Årsta-Vantör	444	470	520	670	+50,9 %
Farsta	445	480	500	630	+41,6 %
Skarpnäck	204	230	260	350	+71,6 %

Region östra söderort	1093	1180	1280	1650	+50,9 %
Totalt					

Prognos omsorgstagare vård- och omsorgsboende 2020 – 2040. Framskrivning av äldreomsorgsbehovet 2021-2040. Källa: Sweco

Utvecklingen av antalet omsorgstagare följer i stort befolkningsutvecklingen inom staden när det gäller behov av äldreomsorgsinsatser såsom hemtjänst i ordinärt boende, hemtjänst i servicehus, dagverksamhet och vård- och omsorgsboende. Det framgår dock att årets prognos för omsorgsbehovet har stora avvikelser gentemot föregående års prognos för perioden 2020-2022, med anledning av det minskande antalet omsorgstagare till följd av covid-19 pandemin. Konsumtionen beräknas dock öka successivt och nå normala nivåer år 2022, det vill säga samma nivå som 2019 års prognos. Övergripande för staden väntas på längre sikt en ökning ske av antalet omsorgstagare inom samtliga områden.

I östra söderort väntas behovet av vård- och omsorgsboende successivt att öka fram till och med år 2040. Den största procentuella ökningen väntas ske mellan åren 2030 till 2040.

I årets prognos har dock antalet omsorgstagare för vård- och omsorgsboende sjunkit relativt mycket i förhållande till tidigare år på grund av den pågående pandemin. Framför allt prognostiseras ett lägre antal omsorgstagare för åren mellan 2020 till 2025. Den procentuella skillnaden mellan åren 2020 till 2040 har därför också ökat markant, från en cirka 30 procentig ökning till i genomsnitt 50 procent ökning för regionen över perioden.

Behovet av äldreomsorg förändras över tid vilket har flera orsaker. Några faktorer som kan påverka behovet är antalet äldre som lever längre och är generellt friskare samt att medellivslängden övertid ökar vilket leder till ökat samboende. Vidare aspekter kan vara den medicinska och tekniska utvecklingen, en viss hälsoförbättring hos de äldsta och den ökande utbildningsnivån. Annat som kan ha stor betydelse är nämndernas förebyggande arbete och tillgången på tillgängliga bostäder i det ordinarie bostadsbeståndet i form av till exempel seniorbostäder.

Ökningen av antalet äldre innebär att regionen tillsammans med staden i övrigt är i behov av en god framförhållning när det gäller planering och omfördelning av resurser samt samverkansbehov.

Flyttströmmar

Utifrån statistik om flyttströmmar och verkställda beslut i staden, väljer de äldre inom region östra söderort i hög utsträckning ett vård- och omsorgsboende beläget inom den egna regionen. Äldreförvaltningens sammanställning av flyttströmmar mellan regioner visar förhållandevis små skillnader över tid för regionen. Av alla personer som fått beslut om vård- och omsorgsboende år 2020 har 69 procent verkställts inom regionen och övriga i andra stadsdelsområden och kommuner. Förra årets siffra var 71 procent. Fördelningen av resterande beslut som verkställts i andra regioner eller kommuner är åtta procent utanför Stockholms stad (81 platser), åtta procent i västra söderort (83 platser), elva procent i innerstaden (116 platser) och fyra procent i västerort (39 platser).

Andelen beslut från övriga regioner i staden är relativt oförändrat i jämförelse med föregående år. Av andelen äldre med beslut om vård- och omsorgsboende från övriga regioner i staden har fem procent från västerort (46 platser), elva procent (193 platser) från innerstaden, och fjorton procent i västra söderort (96 platser) verkställts inom region östra söderort.

Boendetider

Sammanställningen av boendetider inom vård- och omsorgsboenden och servicehus som utförts av Sweco visar att boendetiden på vård- och omsorgsboende i staden har stor spridning och allt ifrån boendetider på några dagar upp till flera år förekommer. Det är också stor skillnad på boendetider beroende på om det är boenden med somatisk inriktning eller demensboenden. Medianboendetiden¹ för vård- och omsorgsboenden i staden är 18 månader. För boenden med somatisk inriktning 10 månader och demensboenden 23 månader. Samtidigt visas i rapporten om boendetider att en allt större del av omsorgstagarna bor i boenden med demensinriktning, vilket har lett till allt längre boendetider totalt sett.

Omsättningen av platser per månad inom vård- och omsorgsboendens har betydelse för beräkning av behovet av antal plaster. Omsättningen visar hur stor andel av platserna som blir lediga under en månad och sjunker vid ökande boendetider. Enligt Swecos uträkningar för år 2019 var omsättningen i boenden med somatisk inriktning i genomsnitt 4,3 procent per månad medan motsvarande andel i demensboende var 3,1 procent. För vård- och omsorgsboende totalt var omsättningen 3,5 procent. I Swecos

¹ Antal månader efter vilken hälften av perioden/boendeplasterna är avslutade.

rapport redovisas en prognos för beräknat behov av antal platser vid ovanstående omsättning för somatisk inriktning och för demensboenden. Prognosen visar att skillnaden i omsättning mellan de olika inriktningarna endast leder till en mindre skillnad över tid avseende behovet av antal platser. Detta beror på att det redan vid en kortare medianboendetid visar sig att omsättningen i boendena är relativt liten och därmed att antalet platser som blir lediga under en månad är relativt få². Boendetiderna på särskilt boende kan därför inte i nuläget anses ha någon större inverkan på beräkning av behovet av platser inom regionen.

Konsekvenser av Covid-19 pandemin

Nedanstående analys om faktorer som eventuellt kan härledas som konsekvenser av pågående pandemi ska betraktas som antaganden. Underlag för att dra definitiva slutsatser finns inte.

Inom region östra söderort kan samtliga stadsdelsförvaltningar konstatera en minskad efterfrågan avseende vård- och omsorgsboende under året. Även om omfattningen på antalet varierar mellan stadsdelarna. Den största minskningen av antalet ansökningar ses under våren och hösten 2020. Det har även förekommit att äldre med beslut om vård- och omsorgsboende valt att avvaktat med inflyttning med anledning av pandemin vilket resulterat i ej verkställda beslut.

Inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde har behovet av vård- och omsorgsboendeplatser minskat under 2020. Detta trots pågående omstrukturering av *Enskededalens servicehus* som har inneburit att cirka 10 – 12 personer beviljats vård- och omsorgsboende.

Inom regionen har antalet lediga platser inom vård- och omsorgsboendena ökat under året. En del anpassningar har skett genom att platser på vård- och omsorgsboenden och korttidsboenden tillfälligt har behövt ställa om verksamheten till korttidsboende för äldre med konstaterad smitta och/eller särskilda vårdplatser. Platsöverskottet har även lett till att platser/avdelningar tillfälligt stängts inom vård- och omsorgsboenden.

I Skarpnäck har behovet av hemtjänst ökat under året, nya hemtjänstkunder har exempelvis haft behov av hjälp med serviceinsatser så som inköp. Inom Enskede-Årsta-Vantör och Farsta

² Prognos gällande behovet av antal platser i förhållande till omsättning förutsätter full beläggning samt att det inte är någon omställningstid mellan utflyttning av en boende och inflyttning av nästa.

har istället antalet hemtjänstinsatser minskat under året. Inom Farsta har exempelvis flera kunder själva valt att avsluta eller pausa insatser, framför allt serviceinsatser. Skillnaderna mellan stadsdelarna kan bero på att arbetssätten med att hjälpa sårbara grupper under pandemin har skiljt sig åt inom de olika förvaltningarna.

Den minskade efterfrågan på vård- och omsorgsboenden inom regionen kan innebära en innevarande vårdskuld vilket på sikt kan komma att medföra en ökad andel äldre som behöver få behov tillgodosedda genom akuta placeringar när behovet inte längre kan tillgodoses genom hemtjänstinsatser. Denna eventuella vårdskuld kan komma att innebära ökande kostnader under år 2021.

Vård- och omsorgsboende – somatik och demens

Platser i vård- och omsorgsboende

Stadsdelsnämnd	Somatik	Demens	Totalt	Förändring % jmf Boendeplan 2021
Enskede-Årsta-Vantör				
Egen regi	144	256	355	-17,4 %
Entreprenad	0	45	45	0 %
Privat LOV	49	122	171	-6,0 %
Farsta				
Egen regi	57	114	171	-14,5 %
Entreprenad	0	0	0	0 %
Privat LOV	122	185	307	-11,3 %
Skarpnäck				
Egen regi	32	31	63	0 %
Entreprenad	0	0	0	0 %
Privat LOV	36	48	84	0 %
Östra söderort				
Totalt antal platser	440	756	1196	-11,3 %

Antal platser i vård- och omsorgsboende, inriktning och driftform.

Mätdatum: december 2020

Antalet platser i egen regi/entreprenad har minskat med 104 platser inom regionen jämfört med föregående år. Farsta har minskat med 29 platser, Enskede-Årsta-Vantör har minskat med 75 platser och i Skarpnäck är antal platser oförändrat. Gällande det totala platsantalet, inkluderat privata platser att tillgå inom stadens LOV-avtal (lagen om valfrihetssystem), har en markant minskning med 159 platser skett inom regionen. Av dessa platser var 58 platser med somatisk inriktning och 88 platser med inriktning demens.

Av ovanstående minskning finns 29 lägenheter inom Farsta hos *Postiljonens vård- och omsorgsboende* som är tillfälligt stängda då ombyggnation krävs. Dessa platser är placerade i så kallad malpåse och är inte medräknade i antalet tillgängliga platser i ovanstående tabell. Inom Enskede-Årsta-Vantör beror minskningen, om 75 platser, på att fyra vård- och omsorgsboenden avvecklats under 2020, *Årsta Vård- och omsorgsboende*, *Smultronhemmet*, *Grangården* och *Skedviken*.

Inom Enskede-Årsta-Vantör finns sammanlagt 53 platser i malpåse, dessa är dock medräknade i platsantalet i ovanstående tabell. Arbete pågår med att anpassa åtta av dessa lägenheter till ett korttidsboende med somatisk inriktning i *Högdalens vård och omsorgsboende*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd tar den 25 februari 2021 ställning till ett förslag att i samförstånd med Vardaga Äldreomsorg AB säga upp driftsavtalet för *Mårtensgårdens vård- och omsorgsboende*, 45 platser, i förtid och att verksamheten avvecklas. Anledningen är låg efterfrågan på lägenheterna.

Utredning pågår för att eventuellt öppna gruppbostad SoL inom socialpsykiatri med 17 lägenheter på *Tussmötegården*.

Förändringar under 2020 inom regionen som påverkar årets boendeplanering berör de platser/avdelningar inom vård- och omsorgsboenden som tillfälligt stängts på grund av stort platsöverskott inom staden.

Lediga lägenheter

Vård- och omsorgsboenden ingår i stadens valfrihetssystem. Region östra söderort hade totalt 116 lediga platser i december 2020, 31 platser med somatisk inriktning och 85 platser med inriktning demens. Inom verksamheter som drivs i egen regi eller på entreprenad så fanns det sammanlagt 59 lediga platser, varav 11 platser hade somatisk inriktning och 48 platser med inriktning demens. 57 lediga platser fanns därmed inom övriga privata LOV-upphandlade verksamheter, där övervägande delen var platser med inriktning demens, 37 platser.

Totalt antal lediga platser inom hela staden var 317 i december 2020. Vid samma tidpunkt föregående år uppgick antalet lediga platser till 102 för hela staden och 25 inom region östra söderort.

För regionen kan den stora andelen lediga platser delvis påverkats av att ett tjugotal nyöppnade platser inom Edö vård- och omsorgsboende aldrig hann beläggas innan pandemins utbrott.

Behov av ombyggnationer, större investeringar eller avvecklingar

Inom Farsta har *Postiljonens vård- och omsorgsboende* i en underrättelse från Arbetsmiljöverket ålagts med verksamhetsförbud för 39 lägenheter från och med den 30 september 2021. Krav på ombyggnation av hygienutrymmen har föranlett underrättelsen. Beslut om intagningsstopp har fattats och lägenheterna tomställs under våren. Diskussion med Micasa pågår avseende de berörda lägenheterna.

Inom Enskede-Årsta- Vantör uppfyller inte *Högdalens vård- och omsorgsboende* kraven på ett modernt vård- och omsorgsboende. Fastigheten ska rivras och lämna plats för ett nytt boende år 2026. Inriktningsärende ska tas fram. *Årsta vård- och omsorgsboende* ska rivras, möjlig tidplan är våren 2022. Fastigheten har tomställts från den 16 september 2020 och verksamheten är stängd. Genomförandeärende för nytt vård- och omsorgsboende ska tas fram under 2021. Efter nybyggnation blir antalet lägenheter i Årsta vård- och omsorgsboende i stort sett oförändrat och minskar med 58 lägenheter i Högdalen. Samtidigt tillkommer sammanlagt cirka 180 seniorlägenheter.

I Skarpnäck planeras *Hemmet för gamla* att avvecklas i samband med att vård- och omsorgsboendet *Bergholmsbacken* står färdigt, vilket i dagsläget är planerat till år 2027. Syftet är att undvika att ha kvar äldre fastigheter för att skapa en hållbar lösning på sikt, att behov av större ombyggnationer inte ska uppstå. *Bergholmsbacken* kommer att ha 72 platser, inriktningen är ännu inte beslutad om.

Behov av nybyggnation

De beslutande förändringarna kring antal platser på vård- och omsorgsboenden inom region östra söderort är oförändrat från föregående år där platsantalet kommer att öka med totalt 316 platser fram till 2029. Planerad förändring, dvs. markanvisning för ett specifikt projekt, inom regionen mellan 2025 och 2036 ger en ökning med 324 boendeplatser. Utifrån Swecos prognos om antal omsorgstagare i behov av vård- och omsorgsboende kommer behovet av platser att tillgodoses inom regionen fram till år 2040.

Stadens planering utgår från att 50 procent av behovet ska tillgodoses med kommunala boenden i egen regi och på entreprenad. Om planerade och beslutade förändringar genomförs förväntas planeringsnivån uppnås för både kommunala och privata boendeplatser.

Inom regionen är i nuläget fördelningen av antal platser mellan kommunal och privat regi, 53 procent kommunala och 47 procent privata. Regionen når således i princip upp till den politiska planeringsinriktningen om 50/50.

Inom regionen finns dock stora skillnader, där Enskede-Årsta-Vantör har ett överskott av kommunala platser och övriga stadsdelsnämnder ett underskott i förhållande till planeringsnivån 50 procent av behovet inom respektive stadsdelsområde.

Stadsdelsnämnd	Antal platser i egen regi	Behov (50%)	Över-/underskott
<i>Enskede-Årsta-Vantör</i>	400	222	+45%
<i>Farsta</i>	171	223	-30%
<i>Skarpnäck</i>	63	102	-62%
<i>Totalt</i>	634	547	+14%

Mätdatum: 1 december 2020

Sammantaget, kommunala och privata regi, kommer det finnas ett överskott av platser inom regionen fram till 2040, där övriga regioner i staden som väntas ha ett underskott kan köpa platser.

Inom Enskede-Årsta-Vantör har Micasa tilldelats en markanvisning för nytt vård- och omsorgsboende med 90 lägenheter inom Slakthusområdet. Projektet planeras för färdigställande år 2029 och planarbetet påbörjas 2021.

Skarpnäcks planerade nyproduktion *Bergholmsbacken* beräknas vara färdigställt till år 2027. Vid nyproduktion behöver gemensamma ytor planeras effektivt för att möjliggöra en hyreskostnad på låg nivå. Förutsättningarna för den tomt som boendet ska byggas på påverkar kostnaderna, vid Bergholmsbacken krävs sprängnings- och schaktningsarbeten vilket medför ökade kostnader.

En förändrad behovsbild inom regionen är att behovet av mer avancerad hälso- och sjukvård samt omvårdnad ökar på särskilda boenden. Region östra söderort anser att detta är av vikt att beakta i

den fysiska utformningen av särskilda boenden, vid både nybyggnation och det när det gäller ombyggnation.

Kostnader för lokaler

Nettohyreskostnaden (NHK) per vård- och omsorgsboende och servicehus år 2020.

Vård- och omsorgsboende	Antal platser	NHK (kr/dag)
<i>Enskede-Årsta-Vantör</i>		
Mårtensgården	45	-153
Rågsveds servicehus	72	54
Enskededalens servicehus	166	-134
Tussmötegården	107	2
Stureby Vob	90	167
Enskede nya servicehus	66	24
Högdalen Vob	158	75
<i>Farsta</i>		
Edö Vob	107	74
Postiljonen Vob	80	54
Ängsö Vob	13	25
<i>Skarpnäck</i>		
Hemmet för gamla	63	134

Inom regionen varierar NHK per vård- och omsorgsboende kraftigt, där ett lågt värde ska tolkas som det mest kostnadseffektiva. Skillnaderna i NHK kan bero på att andelen av ytan i fastigheten som används till lägenheter varierar mellan olika boenden. Med antagande om att en mindre avsatt yta för lägenheter i förhållande till hela ytan skapar ett högre NHK. Andra faktorer som kan tänkas påverka NHK är byggnadens ålder och skick, nyliga renoveringar, byggandens utformning (exempelvis balkonger) och hyressättning.

Kostnaderna för nyproduktion respektive ombyggnation bör antas bero på byggnadens skick och omfattningen av ombyggnadsåtgärder. Däremot kan det finnas andra fördelar med att bygga helt nytt utifrån nya verksamhetsmässiga förutsättningar. Beaktas bör även förutsättningarna för annan användning av en fastighet med ombyggnadsbehov, som exempelvis *Enskededalens servicehus* och *Edö servicehus* som omstruktureras till seniorbostäder.

Vård- och omsorgsboende med särskild inriktning mot exempelvis språk, kultur och etnicitet

Intressentboende är ett vård- och omsorgsboende som riktar sig till äldre utifrån olika intresseområden såsom språk, kultur och etnicitet. Inom region östra söderort finns inga intressentboenden i egen regi eller entreprenad. Inom regionen finns ingen större efterfrågan på intressentboenden. Den efterfrågan som finns inom region östra söderort tillgodoses genom det befintliga beståndet.

Vad det gäller särskild efterfrågan på boenden med hbtq- inriktning finns ingen känd efterfrågan inom region östra söderort. Det kan dock inte uteslutas att det finns ett eventuellt mörkertal gällande sådana önskemål och behov. Angående särskild efterfrågan på vård- och omsorgsboende inom ramen för förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska så finns ingen efterfrågan vad det gäller samiska och meänkieli. Efterfrågan på boende med inriktning på finska finns i viss utsträckning inom hela regionen, där efterfrågan tillgodoses genom det befintliga utbudet.

Vård- och omsorgsboende - Profilboende utifrån gemensamma sjukdomsdiagnoser och/eller funktionsnedsättning

Med profilboende avses ett vård- och omsorgsboende som har specialiserade kunskaper om en viss målgrupp med särskilda behov utifrån en specifik diagnos eller funktionsnedsättning.

Profilboendeplatser som finns i staden är inte LOV upphandlade och ingår inte i valfrihetssystemet. Inom region östra söderort finns inga profilboenden som drivs i egen regi eller på entreprenad. Inom regionen finns *Gamlebo* som är ett profilboende som riktar sig till äldre hemlösa med missbruksproblematik och som till följd av fysisk- och/eller psykisk ohälsa har ett omvårdnadsbehov. Boendet drivs i kommunal regi av socialförvaltningen.

Region östra söderort bedömer att behov och efterfrågan av denna typ av boenden är relativt låg. Viss specifik efterfrågan finns om boenden med inriktning psykiatrik, Parkinsons sjukdom och beroendesjukdom. Den förändrade målgruppen inom hemtjänsten, i kombination med den ökande äldre befolkningen, innebär dock sannolikt att behov och efterfrågan på profilboende med psykiatrisk inriktning kommer att öka i framtiden.

Vård- och omsorgsboende – Korttidsboende

Platser i korttidsboende

Stadsdelsnämnd	Somatik	Demens	Totalt	varav platser för anhörigstöd	Förändring jmf Boendeplan 2021
Enskede-Årsta-Vantör	0	0	0	0	-4
Farsta	0	6	6	0	-10
Skarpnäck	0	0	0	0	0
Östra söderort Totalt	0	6	6	0	-14 platser (-70 %)

Antal korttidsplatser per inriktning. Mät datum: januari 2021

Region östra söderort har totalt 6 korttidsplatser, vilket är en minskning med 14 platser sedan föregående års boendeplan. Regionens sex platser har alla inriktning demens.

Enskede-Årsta-Vantör har behov motsvarande i genomsnitt 7,5 månadsplaceringar, Farsta 9,5 och Skarpnäck 2,5. Befintligt behov tillgodoses av nuvarande bestånd inom staden.

Under år 2020 har behovet av korttidsplatser ökat inom Enskede-Årsta-Vantör till cirka 10 månadsplaceringar. Ökningen antas bland annat vara en följd av att Tryggt mottagande periodvis ställt om till förstärkningsteam under pandemin. Vilket innebär att hemtjänstkunder med behov av Tryggt mottagandes insatser under perioden som ett alternativ möjligen beviljats korttidsboende.

Inom Enskede-Årsta-Vantör pågår planeringen för att öppna åtta nya korttidsplatser, i egen regi, med somatisk inriktning på Högdalens vård-och omsorgsboende i februari 2021.

Servicehus

Platser och lediga lägenheter i servicehus

Stadsdelsnämnd	Antal servicehus	Antal lägenheter	Lediga lägenheter
Enskede-Årsta-Vantör	3	304	7
Farsta	0	0	0
Skarpnäck	0	0	0
Region östra söderort Totalt	3	304	7

Antal servicehus och lägenheter. Mät datum: januari 2020

Inom region östra söderort finns ett minskat behov av servicehuslägenheter vid jämförelse över tid, där regionen istället ser ett ökat behov av seniorbostäder.

Inom Enskede-Årsta-Vantör pågår omstrukturering av *Enskededalens servicehus* (166 lägenheter) till seniorboende. Utflyttningen från Enskededalens servicehus har gått snabbare än beräknat. Servicehuset beräknas vara tomställt under våren 2021..

På lite längre sikt finns ett omfattande behov av renovering av *Enskede Nya servicehus*. Inga åtgärder har ännu planerats.

SHIS och HVB-hem

Antalet köpta platser på SHIS, Stiftelsen hotellhem i Stockholm, för personer 65 år och äldre är totalt 14 platser inom östra söderort. Vilket är samma antal som föregående år. Farsta har fyra av dessa placeringar för 2020, Skarpnäck har två placeringar och Enskede-Årsta-Vantör har åtta placeringar.

Antalet köpta platser på HVB-hem, Hem för vård och boende, för personer 65 år och äldre är totalt 50 platser inom regionen. Det har under året skett en minskning i efterfrågan på platser på HVB-hem i jämförelse med året innan, då det var 54 personer inom regionen som var placerad på HVB-hem. Farsta har 23 av dessa platser, Enskede-Årsta-Vantör 20 platser och Skarpnäck 7 platser.

Regionen har ytterligare sju köpta platser på övriga stödboenden där Skarpnäck har tre av platserna, Farsta två platser och Enskede-Årsta-Vantör två platser. Köpta boendeplatser på stödboenden utgör samma antal som vid föregående års boendeplan.

Region östra söderort ser att vissa särskilda målgrupper inom äldreomsorgen tenderar att öka, grupper som kräver anpassade och tillgängliga boendeformer. Antal äldre med psykisk ohälsa och/eller missbruk ökar inom äldreomsorgen med anledning av att fler ärenden än tidigare överförs från individ- och familjeomsorgen. Vidare bedöms även antalet äldre bostadslösa öka.

Seniorboende

Antal seniorbostäder

Stadsdelsnämnd	Antal allmännyttiga hyresrätter	Antal bostadsrätter	Antal privata hyresrätter	Totalt antal
Enskede-Årsta-Vantör	60	0	0	60
Farsta	69	58	0	127
Skarpnäck	129	33	30	192
Östra söderort	258	91	30	379
Totalt antal platser				

*Antal seniorbostäder uppdelat per stadsdelsnämnd och upplåtelseform.
Källa: Swecos rapport Framtidens behov av seniorboenden 2020*

Enligt Swecos rapport om framtidens behov av seniorbostäder finns det totalt 379 seniorbostäder inom region östra söderort. Enligt prognosen är behovet större än befintligt bestånd där det sedan år 2017 finns behov av ytterligare 689 seniorbostäder. Denna prognos är beräknat utifrån fördelning av seniorbostäder efter befolkningsstorleken. Fram till år 2040 finns behov av totalt 1814 lägenheter i seniorboende, vilket innebär att ytterligare 746 lägenheter behövs för att möta upp invånarnas behov inom regionen.

I Skarpnäck planeras det för nyproduktion av seniorboenden på Nytorps gårde och vid vård- och omsorgsboendet *Hemmet för gamla*. Dessa nybyggnationer ligger några år framåt i tiden, mer detaljerad information finns inte att tillgå i dagsläget. Inom Enskede-Årsta-Vantör planeras omstrukturering av Enskededalens servicehus resultera i cirka 200 seniorlägenheter. Även i anslutning till nya *Årsta vård- och omsorgsboende* och *Högdalens vård- och omsorgsboende* planeras det för seniorboende med sammanlagt cirka 180 lägenheter. Inom Farsta finns planer för 100 nya seniorbostäder i *Edö vård- och omsorgsboendes* gamla lokaler. De planerade nybyggnationerna ger ett tillskott av platser som bidrar till att möta behovet av seniorboenden.

I Enskede-Årsta-Vantör finns aktivitetscentra kopplat till seniorlägenheter i anslutning till *Rågsved servicehus* och *Enskede nya servicehus*. I Skarpnäck finns aktivitetscenter i seniorboendet beläget i Hammarbyhöjden. I Farsta finns träffhuset/aktivitetscentra *Tuben* för seniorer.

Region östra söderort delar de bedömningar som framkommer av både Micasas samt Swecos rapporter och ställer sig positiv till förslag och åtgärder som lyfts fram. Detta för att kunna möta framtida behov av boende hos målgruppen äldre som förutsätts öka kraftigt fram till år 2040. Regionen ställer sig således positiv till att

staden planerar för byggande av fler seniorbostäder inom främst region östra söderort, men även inom övriga delar av staden.

Förutsatt att tillgången på seniorboenden inom region östra söderort ökar, bedöms det samlade behovet av äldreomsorg inom regionen kunna minska och/eller den enskildes behov av att flytta till vård- och omsorgsboende kan skjutas högre upp i åldrarna. En ökad tillgång på seniorboenden kan även komma att minska antalet placeringar på SHIS-boende inom region östra söderort. Regionen bedömer även att ökad tillgång på seniorbostäder inom staden kan ha positiva effekter ur ett kommunalekonomiskt perspektiv. Om staden ska uppnå önskat resultat, exempelvis bidra till en flyttkedja som frigör lägenhetsyta på bostadsmarknaden, genom ökat antal seniorbostäder inom staden, förutsätter detta att tillgängliga och framtida seniorboenden får en hyressättning som målgruppen kan och vill efterfråga.

När det gäller antal avslag på ansökningar om särskilt boende utifrån att den enskilde angett otillgänglig bostad som huvudskäl, har regionen under 2020 fattat totalt 37 avslagsbeslut utifrån detta.